

Bulletinen

Årgång 53 Nr 2 2011
Moderna Museets Vänner

Vågvalsigt

Foto: Prallan Allsten/Moderna Museet

Kära Vänner!

Äntligen smälter snön bort och fram kommer en fullspäckad konst-vår. En utställning som jag verkligen ser framemot är Klara Lidén som öppnar den 14 maj. Hennes verk känns självklara. Trots sina 32 år har hon utvecklat ett alldeles eget språk som jag vill beskriva som: noggrant kontrollerad frustration.

Klara Lidén har också hunnit bli en internationellt mycket uppmärksam konstnär. Jag tycker till exempel det är helt fantastiskt att en av Klaras *Untitled (Poster Painting)* pryder omslaget på marsnumret av den internationella megakonstskriften *Artforum*. Jag kan inte minnas någon annan svensk konstnär som förråts detta. Snacka om tajming.

Många minns säkert installationen *Unheimlich Manöver* som Klara Lidén gjorde i serien *Den 1:a på Moderna* redan 2007 i museets korridor längs samlingen. Bulletinens chefredaktör John Peter Nilsson var curator för den liksom för den kommande utställningen på museet. Läs hans fina artikel på sid 7 och missa inte inbjudan till Klara Lidéns vernissage den 13 maj som är gemensam med även icke-medlemmar i Moderna Museets Vänner.

Under våren får vi också fortsätta att njuta av den stora omhän-ningen av samlingen med enbart fotografier. Den 15 april öppnar

den andra delen av *En annan historia* med underrubriken *Se världen!* som sätter fokus på perioden från 1920 till 1980. Mycket av den klassiska svartvita fotografien kommer att visas samt dokumentär- och reportagefotografi. Läs mer på sidan 5 av intendenten och projektledaren för omhängningen, Anna Tellgren.

Malmö kraftsamlar också kring museets fantasiska samling. På sidan 6 skriver malmöchefen Magnus Jensner om samlingsomhängningen *Den tidiga modernismen 1900–1920* i vilken vi kan ta del av massor av godingar som Picasso, Braque, Schjerfbeck, Matisse och en av mina favoriter Sonia Delaunay. Ett speciellt rum tillägnas verk av Marcel Duchamp. Modernismens höjdpunkter har väl aldrig varit så rikligt representerade i Malmö som nu. Skynda och se!

Zon Moderna är museets kanske mest intressanta konstpedagogiska projekt. Det senaste projektet speglade *Modernautställningen 2010*. På sidan 11 skriver den inbjudna konstnären och skribenten Magdalena Dziurlikowska om hur det är att arbeta med ungdomar från olika skolor i stockholmstrakten – frustration och misstro men framförallt en hel del magi.

När våren övergår till sommar är det dags för Venedigbiennal. Alltid lika spännande. Nytt för i år är att den Nordiska paviljongen enbart är svensk! Tidigare har det varit ett samprojekt mellan Sverige, Norge och Finland men nu har man enats om att ett land åt gången tar fullt ansvar.

Moderna Museet organiserar därför årets upplaga och ansvarig intendent är Magnus av Petersens som har valt att visa Fia Backström och Andreas Eriksson. Naturligtvis reser vi dit. Överintendenten, och tillika förre chefen för hela Venedigbiennalen, Daniel Birnbaum, blir vår ciceron. Kan det bli bättre! Läs mer på sidan 13.

Det finns ett fåtal platser kvar. Information om resan har tidigare gått ut via email. Om du ändrat din emailadress glöm inte att meddela oss.

Ciao, ciao. □

Lena Josefsson

Lena Josefsson är ordförande för Moderna Museets Vänner.

Medlemsförmåner & medlemskap

Som medlem i MMV får du:

- Fri entré till Moderna Museet i Stockholm och Malmö, Arkitekturmuseet, Nationalmuseum, Bonniers Konsthall, Magasin 3, Gripsholms Slottssamling, Thielska Galleriet, Dunkers Kulturhus, Wanås och Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst, Oslo.
- 20% medlemsrabatt på aktuella utställningskataloger samt 10% rabatt på konstböcker och allt annat i Butiken på Moderna Museet.
- 10% rabatt på sortimentet i Restaurangens Brickservering och Café Blom förutom på alkohol och juicer. Rabatten gäller inte i Restaurangens bordsservering eller Brunchservering. 10% rabatt på kaffe i Espressobaren. 10% rabatt på caféet Moderna Museet Malmö Sture Bröd & Soppkafé.
- Vårt medlemsblad *Bulletinen* sex nummer per år och dessutom förmånliga prenumerationserbudanden på ett flertal konstitidskrifter.
- Personliga inbjudningar till förhandsvisningar, vernissager, föredrag, fester, resor, konstkurser, konserter och andra arrangemang av Moderna Museet och MMV.
- Tillträde till Tisdagsklubben Moderna Museet Stockholm, vår exklusiva programverksamhet med specialvisningar, föreläsningar mm.

Det finns flera sätt att köpa medlemskap i MMV:

- 1) Gå in på vår hemsida www.modernamuseet.se/mmv och klicka på "Bli medlem". Du blir då medlem direkt och får en bekräftelse till din e-postadress.
- 2) Köp ditt medlemskap i kassan på Moderna Museet. Där får du medlemskort och ditt Välkomstkuvert direkt vid köpet.
- 3) Betala medlemsavgiften på plusgiro 153065-8 Moderna Museets Vänner. Medlemskortet skickas hem till dig inom 10 dagar.

Medlemsavgifter:

1 år från betalning: 480 kr/medlem, 700 kr/par, 250 kr/medlem under 30 år. 3 år från betalning: 1300 kr/medlem, 1900 kr/par. Ständigt medlemskap: 9600 kr/medlem, 14000 kr/par.

Medlemskap i Moderna Museets Vänner är en uppskattad present och du köper enkelt ditt gåvomedlemskap i kassan på Moderna Museet eller på vår hemsida www.modernamuseet.se/mmv.

Kontakta oss om du har frågor: tel 08-5195 44 99 eller mmv@modernamuseet.se. Vårdarna i entrékassan på Moderna Museet hjälper dig gärna också med alla slags medlemsärenden.

Konstkunskap till vänskapspris!

Förmånliga prenumeration priser för medlemmar i MMV:

Konstperspektiv

4 nr för 175 kr (ord. pris 280 kr)
Beställ via www.konstperspektiv.nu/mmv eller genom att skicka e-post till ekonomitjanst@natverkstan.net. Eller ring 031-743 99 05 och uppge "MMV" så får du förmånspriset som gäller löpande så länge du är medlem i MMV!

Konstvärlden & Disajn

4 nr för 99 kr (ord. pris i butik 276 kr)
Beställ på www.disajn.com/mmv eller genom att ange kod 211 vid beställning via mail till disajn@pressdata.se eller tel 08-799 63 37.

Tidskriften 10TAL

4 nr för 250 kr (ord. pris 360 kr)
Inkluderar fri entré till Klubb 10TAL och biljetter till Poesifestivalen och Barnpoesifestivalen på Dramaten för halva priset. Beställ på www.10tal.se eller prenumeration@10tal.se eller tel 08-612 10 49, och uppge "MMV".

Med reservation för att medlemsförmånerna kan ändras.

Bulletinen

Moderna Museets Vänner Årgång 53 Nr 2 2011

2 Kära Vänner!

Lena Josefsson

Medlemsförmåner & medlemskap

3 Nils Svensk – Vännernas representant i Moderna Museet Malmö

Anna Hegnell

4 Moderna Museet hänger om: *En annan historia:*

I kamerans våld

Olga Krzeszowiec

En annan historia:

Se världen!

Anna Tellgren

6 *Modernt i Malmö*

Magnus Jensner

7 Klara Lidén, arkitekturhuliganen ...

John Peter Nilsson

11 Kaos och magi

Magdalena Dziurlikowska

12 Tisdagsklubben, vernissager och program våren 2011 Vännernas Vänner

14 Vändonationer i samlingen

Bertil H. Schulze

15 Vänner vimlar på ...

Anna Hegnell

Nils Svensk – Vännernas representant i Moderna Museet Malmö

Bland Moderna Museets Vänner finns medlemmar som bor i England, Finland, Frankrike, Hong Kong, USA ... Över hela vår värld finns Vänner vars hjärta klappar lite extra för Moderna Museet.

Extra livligt har det blivit i Öresundsregionen sedan Moderna Museet Malmö slog upp portarna annandag jul 2009. Nils Svensk arbetar som värd där och är sedan i höstas också Moderna Museets Vännerns representant på Moderna Museet Malmö. Många av er har säkert redan träffat Nils i samband med Vännernas timme, vernissager eller under ett besök på Moderna Museet Malmö. Läs mer om resan, i Nils Svensk regi, till Wanås på sid. 13.

Jag hoppas att alla våra Vänner besöker både Moderna Museet i Stockholm och Malmö ofta var ni än bor i världen.

Välkomna! ☐

Anna Hegnell

Anna Hegnell är verksamhetsansvarig för Moderna Museets Vänner

Nils Svensk är Moderna Museets Vännerns representant i Malmö.

Foto: Josefin Ekström Thuresson

Museet hänger om:

Under februari till december i år visas *En annan historia. Fotografi ur Moderna Museets samling*, en av de mest extrema omhängningarna av Moderna Museets permanenta samling någonsin. Omhängningen sker i tre etapper. Den första delen, *I kamerans våld*, hänger redan klar. Snart öppnar *Se världen!* och efter sommaren avslutas omhängningen med *Skrivet i ljus*. Då visas historien från 1840 fram till idag enbart genom fotografier. Samtidigt hängs samlingspresentationen om i Moderna Museet Malmö. Där presenteras höjdpunkterna ur museets samling *Den tidiga modernismen 1900–1920* samt ett eget rum tillägnat Marcel Duchamp.

En annan historia: I kamerans våld

Olga Krzeszowiec

Den första delen av samlingsomhängningen visar fotografier och skulpturer baserade på konst från omkring 1970 till idag. I tre mindre rum presenteras individuellt Eva Klason, Duane Michals och Hiroshi Sugimoto. Därutöver finns fyra större tematiska rumspresentationer som särskilt belyser hur identitet kan konstrueras, post-sovjetiska erfarenheter, en ny typ av urbant landskapsfotografi samt abstrakta formexperiment.

1. Salongshängningen på bilden är en tätt komponerad samling av många välkända namn i fotografins historia. Robert Mapplethorpe delar yta med bland annat Cindy Sherman, Eva Rubinstein, Helmut Newton, Sally Mann m fl. I samma rum löper Annika von Hausswolffs serie *I am the runway of Your thoughts* från 2008 och på en annan vägg hänger bland annat porträtt av Seydou Keita, Malick Sidibé och Samuel Fosso.

John Peter Nilsson, som sammanställt detta rum, menar att alla rummets verk utforskar frågan kring identiteten och huruvida den kan konstrueras. Under 1970-talet och framåt kom denna fråga att bli en viktig del i många konstnärskap. Man frångick tanken om att fotografien skulle återspegla verkligheten och började intressera sig för hur man med kamerans hjälp kunde konstruera en ny identitet.

2. Efter Berlinmurens fall undersökte en ny generation konstnärer i Östeuropa frågor och teman kring identiteten, det förgångna och synen på framtiden. Erfarenheten från totalitära regimer och tanken om framtiden speglades med kamerans hjälp. På bilden till höger finns Galina Moskalevas porträtt av ungdomar från Tjernobyltrakten hämtade ur serien *Echos of Silence* (1996). Det stora porträttet är Veronica Bromovás verk *Girls Too* (1995) där konstnären med hjälp av en slags fotografisk kirurgi vill väcka tankar om identitet och hur vi förstår andra människor. I samma rum har Iris Müller-Westermann också hängt verk av Zofia Kulik, Liina Siib och Cosmin Gradinaru.

3. Under sent 1960-tal och framåt framträdde en ny form av dokumentärfotografi, ett slags topografiska skildringar av vardagliga och tillsynes dystra omgivningar. Det var en typ av landskapsfotografier, osentimentala och nästan vetenskapligt upplysande. Bilderna innehåller sociala och politiska tolkningsmöjligheter i lika hög grad som de kan uppskattas för sina lakoniskt estetiska uttryck. I rummet finns verk av bland annat Ed Ruscha, Andreas Gursky, Thomas Ruff, Sven Westerlund, Bernd och Hilla Becher och är sammanställt av Magnus af Petersens.

4. Det abstrakta formspråket har ofta använts för att experimentera med ett grafiskt och konstnärligt uttryck. I det här rummet har Anna Tellgren valt ett urval av fotogram och abstrakt fotobaserad konst från olika perioder i fotografins historia. Man Rays version av fotogram, som han valde att kalla för "rayogram", från 1920-talet delar plats med verk av samtida konstnärer som Dawid, Hans Hammarskiöld, och Annica Karlsson Rixon. □

Olga Krzeszowiec är praktikant på Moderna Museet och studerar på Kulturvetarlinjen vid Stockholms Universitet.

En annan historia: Se världen!

Anna Tellgren

Den andra delen av omhängningen En annan historia med fotografier ur Moderna Museets samling sätter fokus på perioden från 1920 till 1980. Mycket av den klassiska svartvita fotografien kommer att visas genom tre mindre fristående presentationer av Diane Arbus, Christer Strömholm och Irving Penn. Dessutom visas tre tematiska rum som behandlar surrealismen samt dokumentär – och reportagefotografi.

Christer Strömholm (1918–2002) är en av svensk fotografis stora personligheter. Han började tidigt ge egna fotokurser på Kursverksamheten i Stockholm, en verksamhet som utvecklades till den beryktade Fotoskolan, vilken utexaminerade cirka 1 200 elever mellan åren 1962 och 1974. Hans bilder och metod har inspirerat generationer av svenska fotografer, men han slog igenom för den stora allmänheten egentligen först 1986 med utställningen *9 sekunder av mitt liv* på Moderna Museet.

I anslutning till den lite mindre salen med Strömholms fotografi, där fokus ligger på hans resor och långa vistelser i Frankrike och Spanien, kommer vi att visa fotografier av några av hans vänner och elever. Anders Petersen är kanske den som tydligast har fört Strömholms arv vidare, och vi har inkluderat hans genombrottsserie från Café Lehmitz i Hamburg från 1967–70. Vi kommer också att lyfta fram bilder av JH Engström, Catharina Gotby och Lars Tunbjörk.

Temat i denna sal handlar om hur fotograferna gick ut i samhället och undersökte miljöer och förhållanden, som ofta är tunga och svåra. Vi får möta Larry Clarks inträngande och kontroversiella fotografier av sina missbrukande vänner i hemstaden Tulsa. Samma tematik finns i Nan Goldins nakna porträtt i färg. I utkanten av det gamla Riga ligger Amalias Street 5a, trähuset med sina 37 invånare, som fotografen Inta Ruka dokumenterat sedan 2004.

Begreppet "dokumentär" används ofta när dessa fotografier presenteras och när deras arbete skall beskrivas. Grundläggande för genren är tron på fotografiet som ett sätt att objektivt skildra verkligheten och att man genom fotografiska projekt skulle kunna dokumentera och avslöja dolda orättvisor i samhället. Tolkningarna av begreppet är många, och genren har under senare år omvärderats och kritiserats av fotograferna själva, men också av andra konstutövare och teoretiker. Man har bland annat ifrågasatt det faktum att människor som inte hade möjlighet att representera sig själva utnyttjas och därmed blir till objekt.

Under arbetstiteln "Bringing the War Home" har Cecilia Widenheim tagit sig an att göra den största salen i detta andra block. Bildbaserade tidningar som *Life*, *Se*, *Berliner Illustrirte Zeitung* och *Vu* beställde bilder från alla världens hörn. Intresset för reportagefotografien ökade och bildbyråer som Magnum grundades. Den nya småbildskameran, lätt att ta med på resa, bidrog också till den dokumentära stilens utbredning.

Under 1930-talet utvecklades en typ av bildspråk som medvetet arbetade med ämnen av social och politisk natur. Man talade om den "humanistiska fotografien". Journalister och fotografer följdes åt till världens oroshärddar på riskfyllda uppdrag. Henri Cartier-Bresson, Julia Pirotte och Robert Capa kom att prägla vår syn på historiska skeenden som spanska inbördeskriget och andra världskriget. Med sina fotoböcker följde Anna Riwkin internationalismens idé med världens barn som huvudpersoner.

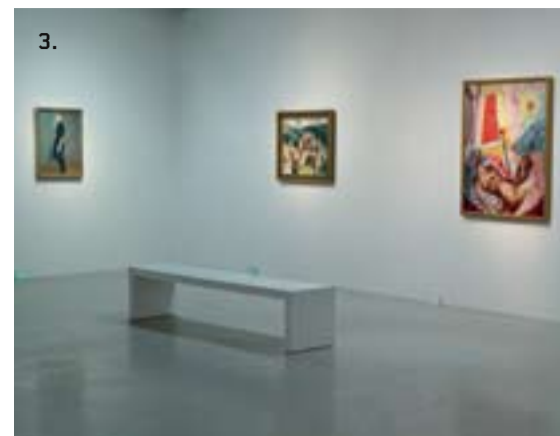
En motpol till reportagefotografiet är hur fotografi kom att användas inom den surrealistiska rörelsen. Konstnärer som Brassai, Henri Cartier-Bresson, André Kertész och Man Ray insåg tidigt fotografiets potential att beskriva drömlika tillstånd och oväntade möten, styrda av slumpen och det undermedvetnas egna

processer. Surrealisterna upptäckte exempelvis fotografen Eugene Atget (1857–1927) och lyfte fram och använde hans dokumentation av det gamla Paris. Joel Peter Witkin för det surrealistiska bildspråket in i samtiden med sina suggestiva bilder av transvestiter, missbildade människor, döda foster, bibliska ämnen och andra märkliga fenomen. □

Anna Tellgren är intendent på Moderna Museet med speciellt ansvar för fotografi. Hon är också projektledare för samlingsomhängningen *En annan historia*.

1. Henri Cartier-Bresson, *Nacho, mexikansk målare, Santa Clara, Mexiko*, 1934/1998, gelatinsilverfotografi.
2. Inta Ruka, *Natasha Kurova*. Ur serien "Amalias street 5a", 2004, gelatinsilverfotografi.
3. Anna Riwkin, *Israelisk kvinna*, 1951, gelatinsilverfotografi.
4. Christer Strömholm, *Barcelona*, 1959/1981, gelatinsilverfotografi.

Modernt i Malmö

Magnus Jensner

Samlingspresentationen på Moderna Museet Malmö har bytt skepnad. Nu presenteras ett läckert urval ur Den tidiga modernismen samt ett speciellt rum tillägnat verk av Marcel Duchamp. Modernismens höjdpunkter har väl aldrig varit så rikligt representerade i Malmö som nu.

Pablo Picasso, Georges Braque, Henri Matisse, Wassily Kandinsky, Siri Derkert, Helen Schjerfbeck, Sonia Delaunay ... Alla har nu kommit till Malmö.

Trots den mängd olika uttryck som uppkom under det tidiga 1900-talet kan man i måleriet urskilja två inflytelserika riktningar: en expressionistisk, baserad på färgens egenskaper och möjligheter, och en formalistisk, kubismen, baserad på formella frågeställningar. Båda riktningarna är rikt representerade i Moderna Museets samling och visar hur brottet med den långa traditionen av avbildande uttrycks i Västeuropa.

Under årtiondet före första världskriget började både franska och tyska konstnärer oberoende av varandra måla med starka oblandade färger. I Frankrike kallades dessa konstnärer fauvister och i Tyskland kallade en grupp sig för *Die Brücke*, och en annan för *Der Blaue Reiter*. Under ett gemensamt samlingsnamn kallar man dem för expressionister.

Fauvismen brukar räknas som den första riktiga avantgardistiska 1900-talsrörelsen. Det var en löst sammanhållen konstnärsgrupp med Henri Matisse som centralgestalt, vilken endast existerade åren 1904–1907. När Matisse, Maurice de Vlaminck och Georges Rouault ställde ut på höstsalongen i Paris 1905, fick de starka, våldsamma färgerna en kritiker att kalla dem för "les fauves", vilddjuren. För fauvisterna låg fokus på färgen som expressivt uttrycksmedel i sin egen rätt, samtidigt som de frångick centralperspektivets traditionella rumsuppfattning.

1905 bildade en grupp tyska konstnärer i Dresden *Die Brücke*. Genom att understryka enheten människa/natur sökte de det oförfalskade. Samtidigt försummade de medvetet rumslighet, proportion, perspektiv och realistisk färgåtergivning för att i starka färger uttrycka hur de upplevde det hårda och stressiga samhälle som industrialismen skapat. I ett manifest av

guppens ledare Ernst Ludwig Kirchner presenterades deras idéer.

1911 publicerade Wassily Kandinsky i München skriften *Om det andliga i konsten*, i vilken han presenterade ett nytt program för måleri: ett ljudande kosmos av fritt svävande färger och former sprungna ur en inre nödvändighet. Kandinsky strävade efter att synliggöra en inre, andlig värld genom konsten och grundlägger vid den här tiden det expressionistiska abstrakta måleriet. Han var influerad av musik och kallade sina målningar för improvisationer och kompositioner.

Parallellt med dessa expressionistiska strävanden utvecklades en mer formell riktning inom det europeiska måleriet. Upphovet till kubismen kan spåras till Cezannes senare arbeten med hans dämpade kolorit och uppbrutna perspektiv, och hans intresse för en förenkling av naturliga former till cylindrar, sfärer och koner. Picasso och Braque ställde formella frågor kring bildens uppbyggnad, och i processen upplöstes renässansens idé om det enhetliga bildrummet som utgick från centralperspektivet. De båda konstnärerna stängde det traditionella bildrummet och framhävde ytan, det tvådimensionella bildplanet.

Kubismen kan betecknas som en radikal brytning med det europeiska måleriet och dess femhundraåriga tradition av realistisk avbildning. Den första fasen av kubismen, den analytiska, var både radikal och inflytelserik, trots att den bara varade en kort tid, ca 1907–11, och utvecklades av två konstnärer i mycket nära samarbete. I nästa fas, den syntetiska kubismen, ca 1912–19, deltog även andra konstnärer, bl.a. Juan Gris. I den andra fasen introduceras andra material och ytstrukturer, och collage blir nu en viktig del av konsten. Skulptörer som tidigt tillämpade det kubistiska formspråket och som nu är representerade i utställningen i Malmö, var Picasso, Alexander Archipenko och Henri Laurens.

Marcel Duchamp betonade vikten av idén i konstverket, och var en av de tidigaste förespråkarna för den öppna konsten, där betraktarens eller eftervärldens tolkningar bidrar till den kreativa akten och därmed till betydelsen av konstverket. Moderna Museets samling med Marcel Duchamp-verk är en av de främsta i världen, och Moderna Museet Malmö presenterar nu

fjorton av dessa verk, ursprungligen gjorda före 1923.

Duchamp föddes i Frankrike 1887 och flyttade 1915 till USA där han bodde under större delen av sitt liv. Han var aktiv i dada- och surrealistkretsar i New York, slutade helt med måleri, och sa sig senare ha upphört helt med konstskapande och sysslade mest med schack. Efter konstnärens död 1968 visade det sig dock att han under de sista tjugo åren av sitt liv varit mycket aktiv med att färdigställa ett ambitiöst verk, *Étant Donnés*, som är ett stort rumsligt assemblage med tydliga kopplingar till hans stora nyckelverk, det kända *Bruden avklädd av sina ungarlar*, t o m (eller *Det stora glaset* som det ofta kallas) som båda idag finns i Philadelphia. Moderna Museet har två kopior av glaset, båda konstruerade av Ulf Linde. Det senare från 1991–92 visas nu i Malmö.

Marcel Duchamp framstår idag som en av 1900-talets mest betydelsefulla konstnärer, och hans konst och idéer fungerar idag ofta som exempel för att visa den vidd av möjligheter som finns i ett mer konceptuellt förhållningssätt till konst. Han vägrade att acceptera de konventioner som fanns i konsten i början av 1900-talet, utvecklade vad han kallade *readymades* och förändrade vår förståelse av vad som konstituerar ett konstverk. □

Magnus Jensner är chef för Moderna Museet Malmö.

Marcel Duchamp visas t o m 11 september 2011 och *Den tidiga modernismen 1900–1920* t o m 8 april 2012.

1. Marcel Duchamp, *3 Standardstoppar, Det stora glaset, Pharmacie.*
2. Archipenko, *Kollage. Laurens, Clown.* Archipenko, *Ung kvinna.* Robert Delauney, *Nr 5, Epoken St. Severin.*
3. Helene Schjerfbeck, *Flickgestalt.* Maurice de Vlaminck, *Landskap.* Sigrid Hjertén, *Den röda rullgardinen.*
4. Archipenko, *Ung kvinna.* Braque, *Fruktskålen, Slottet i Roche-Guyon, Stilleben med viol.* Picasso, *Kvinnohuvud.*
5. Henri Matisse, *Den ormlika, Marockanskt landskap.* Ivan Aguéli, *Afrikanskt landskap.* Amedeo Modigliani, *Sittande kvinna i blå klänning.*

Foto: Terje Östling/Moderna Museet.

Klara Lidén, arkitekturhuliganen ...

Varje dag, runt om i hela världen, åker människor tunnelbana eller buss, väntar vid övergångsställen, står i kö eller kör på rätt sida av vägen. Det är fasansfullt att tänka hur bräcklig denna samvaro är. I videor, diablidsprojektioner, installationer och illegala aktiviteter i stadsrum påminner Klara Lidén om det komplicerade samspelet mellan individ och kollektiv. På Moderna Museet ”stör” hon också den vardagliga museibesöket.

När Klara Lidén fick 2010 års *blueOrange Award* i Tyskland publicerades katalogen *Pumpf Flächen und Plunderer Band* till den tillhörande utställningen på Kunstverein Bonn. Hon ger nästan aldrig några intervjuer men i katalogen gjorde hon dock ett uttalande: ”En del av mig är den fattiga arkitekten som ägnar sig åt problemet med befintliga strukturer i staden, en annan del är amatördansaren eller performancekonstnären som vill förmedla idéer om rytm till byggnadsverksamheten, eller om att återerövra den bebyggda miljön.”

Arkitektur och stadsplanering är en viktig beståndsdel i Lidéns konstnärskap. Hon studerade just arkitektur på Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm mellan 2000–2003 innan hon efter ett år i Berlin ändrade inriktning till konst på Konstfack mellan 2004–2007. Vill man leta efter ett slags gemensam nämnare i hennes konst är det förmodligen hennes intresse för stadsplanering och människors rörelsemönster i staden. Framförallt på vilka sätt som stadsplanerare tillsammans med makthavare styr och kontrollerar rörelseflödet i en stad. Själv säger hon att hon inte fattar att folk går med på att bli så styrda.

Jag organiserade 2007 en utställning i serien *Den 1:a på Moderna* med henne. Hon var då relativt lite uppmärksammad i Sverige men hade skaffat sig ett rykte i framförallt New York. Jag

hade dock sett hennes video *Paralyzed* (2003) och ville genast veta mer om hennes konstnärskap.

I videon ser man henne själv dansa och handlost kasta sig omkring i ett pendeltåg i Stockholm. Medpassagerarna stirrar på henne, förvånade och kanske skräckslagna. Men det är inte medpassagerarnas reaktioner som är huvudsaken. I stället förundrades jag över hennes eget beteende som gav intrycket av en slags koreografi av inre våndor och uppdämd ilska. Det är som om hon tvingade sig själv att bryta mot normen. Hennes uppförande i pendeltågsvagnen var ett sätt att markera ett slags trotsighet mot hur väluppfostrade och anpassade många av oss är.

I samtalen inför utställningen 2007 var jag intresserad av att hon skulle betrakta museet som den offentliga plats den är och ingripa i platsens rörelseflöde. Hon ringde mig kort senare och frågade på sitt rara och lågmälda sätt om det var okej om hon tömde sin hela lägenhet på 30 kvm i centrala Stockholm på precis allting (ja, toalettstol, kylskåp, garderober – allt!) och transporterade detta till museet för att skapa en installation i museets korridor längs samlingen. ”Uuumph”, tänkte jag.

”Kul, inga problem!”, sa jag.

Resultatet blev överväldigande. Hon byggde en konstruktion med titeln *Unheimlich Manöver* av alla sina ägodelar och

Klara Lidén framför installationen *Unheimlich Manöver* på Moderna Museet 2007. © Klara Lidén
Foto: Juan Luis Sánchez

Unheimlich Manöver, 2007, installation (Moderna Museet). © Klara Lidén
Foto: Juan Luis Sánchez

STADSBUDENS
SERVICE
SKEPPSBRON 06-21115

OPEN
TSM

IRAK

Installationsbild från Serpentine Gallery, 2010. I förgrunden Klara Lidéns *Untitled (Poster Painting)* (2007–2010). Bakom en målning öppnade sig ett rum där hennes video *550* (2004) visades. © Klara Lidén
Foto: Gautier de Blonde

lägenhetsinventarier som hindrade museibesökarnas naturliga genomgång i korridoren. Besökarna fick bokstavligen manövrera sig igenom konstruktionen. Det var omöjligt att värja sig för den.

Installationen innehöll även tre ganska våldsamma videor som var inspelade i lägenheten innan den blev tömd. Till en början kunde kanske installationen uppfattas som ett slags självporträtt – titta, här är Klara Lidéns liv! Men i själva verket är det tvärtom. ”Unheimlich” är ett begrepp som Sigmund Freud myntade 1901 och betyder ”kuslig” eller ”hemsk”. Men det kan också tolkas som ”det som inte är hemma”, alltså ett slags ”icke-hem”. Och visst, hennes hem framstår inte alls som något privat i det nya sammanhanget utan snarare som något allmängiltigt, kanske som en tillfällig plats som betyder varken mer eller mindre för den som bor där.

Unheimlich Manöver vänder upp och ner på begreppen privat och offentligt och ifrågasätter ägandets betydelse som drivkraft för existensen. Installationen bör ses i relation till en del projekt som Klara Lidén igångsatte i stadsrummen i Stockholm och Berlin runt 2002 och 2003.

I katalogen till den samproducerade utställningen på Serpentine Gallery och Moderna Museet beskriver John Kelsey träffsäkert projekten som ”arkitektonisk huliganism”. Till exempel plockade hon under en natt bort alla reklamaffischer i centrala Stockholm. På de tomma ytorna satte hon upp ett genomskinligt klistermärke med aktionens titel: *UTRYMME* (2002). I ett annat fall inrättade hon en gratis posttjänst i Stockholm genom att sätta upp en stulen brevlåda i Stockholm och sedan med cykel och buss själv distribuera breven.

I Klara Lidén ser vi en konstnär som inte vill bli inlemmad i det vardagliga systemet – inte bli infångad i ett socialt eller kulturellt reservat. Det är ingen unik markering. Konst- och kulturhistorien erbjuder många konstnärer som gjort-det-självt och därigenom skapat alternativa livsstilar. Vad som utmärker just Lidéns aktioner är hennes sätt att blanda trotsighet med oro. Hon penetrerar bekymrat samspelet mellan individ och kollektiv i samhället. Det

är ju ganska märkvärdigt att vi människor kan leva tillsammans. Varje dag, runt om i hela världen, åker människor tunnelbana eller buss, väntar vid övergångsställen, står i kö eller kör på rätt sida av vägen. Det är fasansfullt att tänka hur bräcklig denna samvaro är.

Det är med omsorg som hon raderar bort oönskade reklambudskap i det offentliga, gemensamma rummet. Men hon gör det inte med nyanslös ilska utan snarare kommer jag tänka på när Robert Rauschenberg bad om en teckning av Wilhelm de Kooning för att uttryckligen sudda ut motivet i teckningen.

En vanlig tolkning av Rauschenbergs *Erased de Kooning* (1953) är freudiansk – sonen måste döda fadern som han älskar för att gå vidare med sitt eget liv. Nu tror jag inte att Klara Lidén älskar reklambudskapen som hon river ner (en gest som senare återkommer i serien *Untitled (Poster Painting)* från 2007 och framåt och som består av funna, ihoplimmade reklamaffischer med den översta affischen övermålad i vitt). Fadersmordet är mer grundligt hos Klara Lidén. Men omsorgen i handlingen, den enkla och på något vis tystlåtna gesten, påminner om den omtänksamma ut-suddningen av de Koonings teckning.

Överhuvudtaget förgrenar sig nästan alla verk och aktioner av Klara Lidén till att omfamna och förvandla verk ur konsthistorien. Anspelningarna är inte huvudsaken men de skriver in hennes egna aktioner i ett historiskt perspektiv och avskiljer henne från en aningslös och känslolös aktivism.

Utställningen på Moderna Museet presenterar en rad videor och diabilspjeksiationer från 2004 och framåt tillsammans med bland annat de nämnda övermålad affischerna och lägenhetsinstallationen. Utställningen, som äger rum på plan 2 i museet, har en alternativ in- och utgång och naturligtvis en arkitektur i vilken Klara Lidén bundit samman upplevelsen av de enskilda verken till en helhet som ”stör” den vardagliga upplevelsen av museibesöket. □

John Peter Nilsson är intendent på Moderna Museet och ansvarig för utställningen *Klara Lidén*.

Klara Lidén pågår mellan 14 maj och 9 oktober 2011. Utställningen är en samproduktion mellan Moderna Museet och Serpentine Gallery i London där den visades mellan 7 oktober och 7 november 2010.

K&S & magi

För Zon Moderna finns det inget som heter sysslolösa dagar. Det senaste projektet speglade *Modernautställningen 2010*. Den inbjudna konstnären Magdalena Dziurlikowska låter oss följa med på en resa som rymmer både frustration och misstro men framförallt en hel del magi.

De kommer från fyra gymnasieskolor, de är florister, samhällsvetare, it- och musikelever. Tretton ungdomar som ska träffas femton gånger och göra en utställning på Moderna Museet. Jag är deras lärare, eller konstnärliga ledare, en handledare och en medmänniska i konst. Till min hjälp har jag Lena Malm som arbetat med Zon Moderna-projektet i många år. Vi sitter alla i ring i museets verkstad och ungdomarna får godkänt av mig vid första ögonkastet. Tack gode gud för att de inte ligger på golvet, flätar varandras hår och koketterar med att de inget vet. Så gör de alltså inte, och jag är evigt tacksam. Vi presenterar oss och jag skriver snabbt ner vilka frisyrier alla har. På så sätt kan jag komma ihåg namnen, tills de klipper sig.

Vi ska arbeta apropå Modernautställningen, göra egna verk som knyter an till verken där och utveckla ett tema. Svenskhet, föreslår jag. Vad innebär det att vara svensk idag? Vad är Sverige för något? Det är startskottet för vår resa som går genom alla landskap och klimatzoner. Kreativitet, frustration, upprymdhet, tomhet, stolthet, ilska och glädje. En utmanande färd som inleds med handledarsamtal. När en elev vill presentera sitt arbete inleder vi ett välment korsförhör. Vad är ditt ärende med det här projektet? Vad är kärnan i det du vill? Svåra frågor. Frågor som man ställer till fullfjädrade konstnärer. Men vi måste göra så för att komma loss från ett vanligt tänkande i bilduppgifter och quick fixes. De måste våga gå in i en konstnärlig process.

Och magin infinner sig. Som på beställning. Verken växer fram i våra samtal, skisser och leenden. Saker ingen av oss kunde ana fem minuter tidigare föds plötsligt framför våra ögon. Jag har det, jag har det! ropar en elev och jag får för femtioelfte gången en aha-upplevelse om att jag älskar konstpedagogik. Det är ju konst, och bara det är häftigt, men sen är det möten med människor som man kan berätta intressanta och roliga saker för. Vi skrattar och utforskar världen tillsammans. Jag gör så att det lyser i deras ögon, de gör så att de lyser i mina. Finns det något bättre?

Men på ett annat plan är det kaos. Elever blir sjuka, glömmer

hårddiskar och arbetet ligger för fäfot. Plötsligt vet folk inte vad de ska göra och ritar ögon med långa ögonfransar i sina böcker. Vi stöttar, berömmar, skäller, hjälper och fixar. Vi förklarar i fyrtio minuter för en elev hur hon eller han kan gå tillväga. Men efter tio minuter är eleven håglös igen. Det känns som att jag har hand om tretton snurror. Jag springer till en snurra, vevar igång den, springer till nästa, men då har den första snurran stannat... Jag tar Lena åt sidan, kommer vi verkligen hinna genomföra projektet? Ja, säger hon. Absolut.

Vi hinner med nöd och näppe. På sätt och vis har vi oss själva att skylla, och materialet. Jag vill inte ställa fem kilo lera på bordet och säga "gör!". Ungdomarna ska istället tänka efter vilket material de vill arbeta med. Så de väljer att använda träd, neonrör, gammalmodiga skrivmaskiner, kedjor, gips-händer och ett jättestort schackbräde. De tänker ut starka och känsliga installationer, men allt måste fixas fram. Eleverna har inte budgetansvar eller smort munläder så det blir vi som får ringa parkförvaltningen, neontillverkare och privatpersoner på Blocket. Min pojkvän får vara chaufför och jag får rycka in som den svarta drottningen. Ja, det är ett schackspel som är ett performance och det ska filmas, men en av drottningarna försover sig. Att det ska vara så lätt att missa ett kungarrike, även om det regnar kronor från himlen.

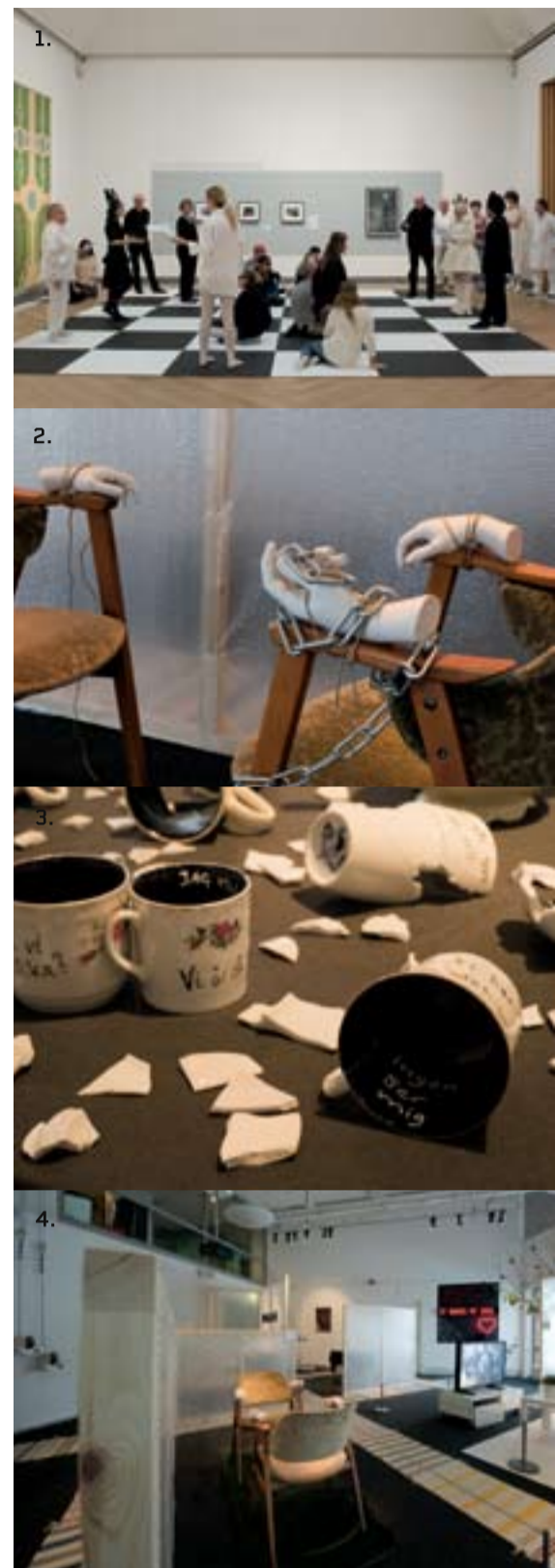
När allt börjar falla på plats är det ännu en sak kvar. Rummets utformning. Den har jag inte tänkt på, så vi drar i en nödtråd. Vi installerar Skype och ringer utställningsarkitekten Birger Lipinski, som tillbringar vintern i Brasilien. Tillsammans spånar vi om labyrinter och en lösning som kan bära alla dessa installationer. Birger presenterar en skiss som vi köper rakt av. Det är löpande trasmattor i ett diagonalt rutnät, vissa mattor går upp på väggen och avskiljande skärmar av träreglar och bubbelplast. Det ser fint ut, som en korg eller en present, kostar lite och teknikerna kan banka ihop det på en fikarast. Hoppas vi.

Under de sista glödande dagarna arbetar vi heroiskt och tjurigt i det tysta. Det är löjligt mycket kvar att göra, men ur ingenting växer allting fram. Äntligen flyttar verken in, äntligen förstår vi vad vi har gjort och hur häftigt det är. Att det kan svänga så snabbt, från misstro och trötthet till något som bara glänsar. □

Magdalena Dziurlikowska

Magdalena Dziurlikowska är konstnär och skribent.

Deltagande skolor och elever i *När är jag svensk?*: IT-gymnasiet Sundbyberg: Linus Artmark, Max Palm John; Bauergymnasiet: Petronella Bodzay Krantz, Josefine Westberg, Lina Olsson; Rudbecksskolan: Wanda Dizon, Murielle Gren, Linnea Hedlin, Freja Westermarck, Iris Mäkitalo; Upplands-Brogymnasiet: Mårten Arve, Susan Lindgren, Shem Sarban.

1. Aktionen *Spelet om Sverige* iscensattes av Iris Mäkitalo, Wanda Dizon och Freja Westermarck i en av museets salar med hjälp av medlemmar i Moderna Museets Vänner.
2. Shem Sarbans verk *Kedjad eller smyckad* berättar om två kulturers olika sätt att se på äktenskapet.
3. Installationen *Kafferep* av Josefin Westberg.
4. Installationsvy av Zon Modernas utställning *När är jag svensk?*

Foto: Åsa Lundén/Moderna Museet

Tisdagsklubben, vernissager och program i Stockholm och Malmö våren 2011

Tisdagsklubben börjar alltid kl 18.30.

Förhandsanmälan behöver inte göras. Tisdagsklubben är enbart öppen för medlemmar och medlemskortet måste visas upp. Tisdagsklubbens program äger rum i Stockholm.

Intendent Ulf Eriksson är programansvarig för Tisdagsklubben. Har du idéer och tips om programmet? Kontakta Ulf, u.eriksson@modernamuseet.se.

Moderna Museet Stockholm:

April

8 april

> *After Art: Performance med Jutta Koether och Tony Conrad*

I Jutta Koethers utställning *the Thirst*, framför Tony Conrad och Jutta Koether en performance i den av Jutta Koethers tre installationer som heter *Berliner Schlüssel*. Efteråt blir det bar och utställningen kommer att vara öppen till kl 20 den dagen. Plats: I utställningen plan 2, kl 18.15.

9 april

> *Tony Conrad filmvisning*

I Biografen den visas några av Tony Conrads filmer. Plats: Biografen kl 14.

12, 15, 16, 17 april, olika tider

> *Festival: Display*

Koreograferna Rebecca Chentinell och Marie Fahlin, initiativtagare till *Festival: Display*, har bjudit in sju svenska koreografer att bidra med nya verk. Verken är skapade just för Moderna Museet och dess miljö. Festivalen äger rum i hela museet, dess salar och publika utrymmen.

Tisdagsklubb 12 april

> *Sven Harrys Konstmuseum*

FULLTECKNAT! Denna Tisdagsklubb kan bara ta ett begränsat antal deltagare och kvällen är tyvärr FULLTECKNAD.

14 april

> *Föreläsning av Hal Foster*

Hal Foster är professor på Princeton University och en av världens mest framstående konstkritiker och författare. Föreläsningen äger rum i samarbete med Södertörns högskola. Plats: Auditoriet kl 18.30.

15 april

> *Välkommen till öppen vernissage fredagen den 15 april kl 19.30–21.30 – En annan historia*

Läs hela inbjudan på sista sidan i Bulletinen.

Tisdagsklubb 19 april

> *Leif Wigh om New Topography*

I samband med den nya fotobaserade samlingshängningen gör vi en djupdykning i en av de riktningar inom fotografien som fick stort inflytande – *New Topography*. Utställningen *New Topographics: Photographs of a Man-Altered Landscape* på International Museum of Photography i New York 1975 med fotografer som Robert Adams, Bernd och Hilla Becher och Stephen Shore har påverkat landskapsfotografiet jorden runt. Fotohistoriker Leif Wigh, före detta Intendent för fotografisamlingarna på Moderna Museet ger oss en introduktion till området. Plats: Auditoriet, plan 2. Kl 18.30.

Tisdagsklubb 26 april

> *Zon Moderna*

Zon Moderna är Moderna Museets konstpedagogiska projekt som riktar sig till gymnasieungdomar i Stockholmsområdet. Varje termin bjuds en etablerad konstnär in för att samarbeta med elever i en konstnärlig process som utgår från en eller flera aktuella utställningar i museet. Verksamhetsansvariga Lena Malm tar emot oss i Zon Moderna. Plats: Zon Moderna, plan 2

Maj

Tisdagsklubb 3 maj

> *Nordiska Paviljongen, Venedigbiennalen 2011 Sverige presenterar: Fia Backström & Andreas Eriksson*

Samarbetet mellan de tre länderna; Sverige, Finland och Norge, som delar den Nordiska paviljongen i Venedig kommer under de tre kommande biennalerna att pröva en ny form som innebär att kravet på representation av konstnärer från varje land ställs åt sidan för att möjliggöra separatutställningar. Sverige som ansvarar för den nordiska paviljongen 2011 kommer att presentera två separata projekt. Konstnärerna Fia Backström och Andreas Eriksson arbetar med att göra nya verk för biennalen. Curator Magnus af Petersens berättar om arbetet med Sveriges bidrag till biennalen. Plats: Auditoriet, plan 2. Kl 18.30.

Tisdagsklubb 10 maj

> *Inför Siri Derkert*

Siri Derkert hör till det svenska 1900-talets förgrundsgestalter inom konsten. Det sena arbetet i Östermalmstorgs tunnelbanestation (1965) i Stockholm innebar en brytpunkt för gestaltningen av det offentliga rummet. För första gången sedan 1960 presenterar Moderna Museet Siri Derkerts unika och mångfacetterade konstnärskap i en stor retrospektiv. Ungdomsarbeten, det kubistiska måleriet, modeteckningar från 1910-talet, barnskildringar och människostudier i ett inträngande måleri, teckningar liksom de sena materialexperimenten i betong, järnband och lera. Vi får en förhandspresentation av utställningen av Annika Öhrner som är inbjuden curator för utställningen. Plats: Auditoriet, plan 2. Kl 18.30.

11 och 25 maj

> *Tesalonger om fotografi och i relation till vår nya samlingshängning*

Kl 15, i samlingshängningen. Intendent Helena Åberg bjuder in intressanta personer att i ett intimt format diskutera några olika spår som återfinns i samlingshängningen *En annan historia*

13 maj

> *Välkommen till öppen vernissage fredagen den 13 maj kl 18–20 – Klara Lidén*

Läs hela inbjudan på sista sidan i Bulletinen.

15 maj

> *Föreläsning av James Turrell*

James Turrell, konstnär, född 1943 i USA vars verk, mestadels installationer, kretsar kring rymd och ljus. Plats Auditoriet kl 14.

Tisdagsklubb 17 maj

> *Klara Lidén*

Klara Lidén har de senaste åren rönt stor internationell uppmärksamhet. Hon kombinerar social aktivism, performanceaktioner och filmskapande med storskaliga installationer. Hennes arbeten kännetecknas främst av att utforska såväl de fysiska som de psykologiska gränserna för de offentliga och privata rum som vi befolkar. För utställningen gör hon en ombyggnad av hela utställningsrummet i vilket hennes videor och installationer från 2003 och framåt även kommer att visas. Utställningen presenteras av curator John Peter Nilsson. Plats: Auditoriet, plan 2. Kl 18.30.

26 maj

> *Vernissage Siri Derkert och Årsmöte Moderna Museets Vänner*

Vännernas timme i Restaurangen kl 16–19. Årsmöte Auditoriet kl 18. Vernissage Siri Derkert kl 19–21.

28 maj

> *Perspektiv på Siri Derkerts konstnärskap*

Ett seminarium i samband med Moderna Museets stora retrospektiv med konstnären. Bland de medverkande: Maria Carlgren, Ulrika Knutson, Monika Marklinger, Åsa Bharathi Larsson och Jeff Werner. Plats: Auditoriet kl 13.

Juni

18 juni

> *Zero Foundation Performancesprogram i samarbete med Zero Foundation*. Plats: Auditoriet, Pontus Hulténs visningsmagasin kl 15.

Moderna Museet Malmö:

Moderna Museets Vänner påbörjar ett nytt samarbete med Sture Bröd & Soppkafé som ger Moderna Museets Vänner 10% rabatt. Dessutom kommer särskilda erbjudanden i anslutning till ordinarie programpunkter. Som vanligt är Ni hjärtligt välkomna fritt eller rabatterat mot uppvisande av medlemskort. Har du idéer och tips om programmet är förslag välkomna till Moderna Museets Vänner Malmörepresentant Nils Svensk, n.svensk@modernamuseet.se.

April

16 april kl. 15

> *Artist Talk Christian Andersson*

En vecka innan utställningen *From Lucy with love* avslutas bjuder vi in till ett samtal mellan intendent och museichef Magnus Jensner och konstnären Christian Andersson.

Maj

4 maj

> *Föredrag om Marcel Duchamp*

Sarat Maharaj som är professor vid Lunds Universitet och föreläsare vid Malmö Konsthögskolas Critical Studies program, talar om Marcel Duchamps konst i anslutning till den pågående utställningen. Kl 19.

15 maj

> *Wanåsresa*

Avfärd från Moderna Museet Malmö kl 9.00. Wanås öppnar årets utställningar med bland andra Yoko Ono, Jacob Dahlgren och Charlotte Gyllenhammar. Dagen till ära gör vi en söndagsutflykt, mer information finns här intill.

20 maj

> *Vernissage Doris Salcedo Plegaria Muda*

Under Vännernas timme bjuder vi på fördrink och Intendent Joa Ljungberg presenterar utställningen. Inbjudan kommer i nästa nummer av Bulletinen.

21 maj

> *Artist talk: Doris Salcedo*

Joa Ljungberg, Intendent Moderna Museet Malmö, som har curerat utställningen *Plegaria Muda* samtalar med Doris Salcedo om hennes konstnärskap. Kl 15.

25 maj

> *Konst som ett minnesmärke i Colombia* Ana Maria Bermeo placerar in Salcedos konst i ett sammanhang och ger nycklar till hennes konstnärskap och utställningen *Plegaria Muda*. Kl 19.

Wanåsresan 15 maj

Avfärd från Moderna Museet Malmö den 15 maj kl 9.00. Wanås öppnar årets utställningar och Moderna Museets Vänner gör en riktig söndagsutflykt. Wanås utlovar en livlig säsong med nya verk i skulpturparken. Yoko Ono presenterar fyra verk vid öppningen och påbörjar ett nytt specifikt för Wanås som kommer att växa fram under hösten. Jacob Dahlgren bjuder i en ny stor skulptur in besökaren att röra sig i och på konstverket. Samlingen i parken aktiveras genom en djupdykning i Charlotte Gyllenhammars konstnärskap och en nyproducerad guide till samlingen. Helt nya grepp på Wanås är en barnboksserie som har premiär och att design utforskas i en utställning gjord

för att användas. Vi får en exklusiv visning av utställningarna innan öppning, gott om tid för en lunch eller varför inte picnic i parken innan öppningshögtidigheterna kl 14 då vi bland annat inbjudits att delta i en performance av Jacob Dahlgren. Pris: 250 kr (Wanås nya guide till samlingen ingår). Resan är öppen för medlemmar i Moderna Museets Vänner. Begränsat antal platser. Osa till mmv.malmo@moderna-museet.se (märk mailet "WANÅS").

Res med Moderna Museets Vänner till Venedig Biennalen 2–5 september 2011

Res med överintendent Daniel Birnbaum och intendent Iris Müller-Westermann till Venedig Biennalen. Ett fåtal platser kvar!

Dag 1. Fredag den 2 september
Avresa från Stockholm Arlanda med SAS direktflyg kl 10.05 till Venedig med ankomst kl 12.40. Engelsktalande lokalguide assisterar efter passkontroll och ledsagar till båtarna. Transfer i privata taxibåtar direkt till fyrstjärniga centralt belägna Hotel Splendid. På kvällen gemensam trerätters middag på närliggande restaurang.

Dag 2. Lördag den 3 september
Samling i hotellets reception för färd till Biennalen och visningar i två grupper av Arsenale och Giardini, med varsin ciceron. Lunch och middag på egen hand.

Dag 3. Söndag 4 september
Visningar av paviljonger runt om i Venedig. Lunch och middag på egen hand.

Dag 4. Måndag 5 september
Efter frukost och utcheckning samling i hotellobbyn kl 11.00 för båttransfer till flygplatsen. Direktflyg från Venedig avgår kl 13.25 och är åter i Stockholm kl 15.55.

FLYGTIDER

2 september, Stockholm–Venedig
10.05 avresa Stockholm, SK1847, ankomst Venedig 12.40.

5 september, Venedig–Stockholm
13.25 avresa Venedig, SK1848, ankomst Stockholm, 15.55

HOTELL

Starhotels Splendid, Venice
Smakfullt fyrstjärnigt hotell i historisk byggnad beläget på bekvämt gångavstånd (5 min) till både San Marco-platsen och Rialtobron. Hotellet är nyligen renoverat och samtliga rum är ca 15 kvm och i samma stil. Egen privat kaj för de som kommer med gondol eller motorbåt.
www.starhotels.com.

RESEINFORMATION

Datum: 2–5 september, 2011

Pris per person: 14 950 SEK. För dubbelrum för enskilt bruk tillkommer 3 990 SEK. Priset inkluderar direktflyg SAS Stockholm–Venedig t/r, tre nätter inkl frukostbuffet på ovan nämnda hotell, del i rumskategori superior twin, en tre-rätters middag inkl vin, vatten och espresso, privat transfer t/r flygplats-hotell i taxibåt inkl bagagehjälp i/ur båt, Vaporettobiljett 72 timmar, inträde till Biennalen lördag och söndag (Arsenale och Giardini), två intendenterna från Moderna Museet och representant från Moderna Museets Vänner, assistans på flygplats vid ankomst, flygskatter, resemons. Resan är öppen för medlemmar i Moderna Museets Vänner.

För ytterligare information och anmälan:

Kontakta Academica Travel, tel. 08-580 390 50

Direkt: Lena Thimon, 08-580 390 52.

E-post: info@academicatravel.se. Vi reserverar oss för pris och programändringar utanför vår kontroll och hänvisar till gällande reselag. För resans genomförande erfordras 30 deltagare. För resevillkor, se www.academicatravel.se

Academica Travel Tk AB, Box 6006, 175 06 Järfälla, Sverige. Tel 08-580 390 50, info@academicatravel.se, www.academicatravel.se Bankgiro 340-0504, Org. nr 556780-4538.

Vännernas Vänner

Arkitekturmuseet
1 april–5 jun *Radikal design*
www.arkitekturmuseet.se

Astrup Fearnley Museet for Moderne Kunst
20 jan–24 april *Dan Colen*
5 maj–25 sep 2011 *Surrounding Bacon & Warhol*
www.afmuseet.no

Bonniers Konsthall
16 feb–12 jun *Gardar Eide Einarsson*
–Power Has a Fragrance.
www.bonnierskonsthall.se

Dunkers Kulturhus
4 mar–31 jul *Bläck – tatueringar hus smärta*
20 okt–1 maj *Konsten att bli kung*
www.dunkerskulturhus.se

Magasin 3
17 feb–29 maj *Investigations of a Dog*
Verk från FACE-samlingarna.
www.magasin3.com

Nationalmuseum
27 jan 2011–9 april 2012 *Skimrande silver*
24 mar–14 aug *Lust & Last*
www.nationalmuseum.se

Wanås
15 maj öppnar 2011 års utställningar
Parken är öppen alla dagar året runt.
www.wanas.se

Gripholms Slottssamling
www.royalcourt.se

Thielska galleriet
2 apr–5 jun *Vera Frisén–Stråh och Karin Granqvist*
11 jun–21 aug *Hans Wigert*
www.thielska-galleriet.se

Vändonationer i samlingen

Holländska Inez van Lamsweerde (f 1963 i Amsterdam) började sin karriär helt inom konstfältet och tillbringade ett år som stipendiat vid PS 1 Contemporary Art Center i New York. Sedan slutet av 1980-talet samarbetar hon med designern Vinoodh Matadin och deras gemensamma verk rör sig mellan konst och mode.

De använde sig tidigt av digitalt manipulerade fotografier där modellerna framstod som omänskligt abstrakta i sin polerade perfektion.

Petra från 1994, som nu kan beskådas i Moderna Museets nya samlingspresentation i Stockholm – *En annan historia: I kamerans våld* – publicerades ursprungligen i *The Face* och är ett tidigt exempel på hur moded fotografi och konst glider ihop. □

Bertil H. Schulze

Bertil H. Schulze är medlem i Moderna Museets Vänners styrelse.

Inez van Lamsweerde, *Petra*, 1994. Färgfotografi typ C monterat på aluminium. Gåva av Moderna Museets Vänner 1999.

**INVESTIGATIONS
OF A DOG**

17 FEB – 29 MAJ 2011

MAGASIN 3
HARD TO FIND. EASY TO LOVE.

Thulins Double Dribble
kan du se året om
sju dagar i veckan.
Välkommen!

**WANÅS
KONST**

www.wanas.se

**AN ART
GUIDE**

IMAGINE THE
EXHIBITION AS
A JOURNEY
FIGURE OUT
WHERE IT
LEADS YOU

**Koppla av.
Vi fixar festen.**

Catering för både stora och små sällskap. Eller ha festen hos oss och låt dig hänföras av utsikten!

MODERNA MUSEET

Restaurangen Moderna Museet
08 519 562 91 www.momumat.se
info@momumat.se

**POWER
HAS A
FRA-
GRANCE**

Bonnierskonsthall

Gardar Eide Einarsson
16 feb – 12 juni
Bonniers Konsthall bjuder
vännerna på medlemskort!

Torsgatan 19, Stockholm
Onsdag – Fredag 12 – 19
Lördag – Söndag 11 – 17
www.bonnierskonsthall.se

Tack till Clarion Hotel Sign

Anywhere – An Art Guide

Skapat exklusivt åt Moderna Museet av Magda Lipka Falk, *Anywhere – An Art Guide* är riktad till dem som vill få ut mer av sitt besök på konstmuseet eller galleriet. Guiden, som kan användas på vilken konstinstitution som helst, består av 60 olika kort (skrivna på engelska) vilka uppmuntrar besökaren att uppleva och betrakta konstverk och gallerirum på nya sätt. 113 kr (ord. pris 125 kr)

MODERNA MUSEET

Vänner vimlar på ...

vernissage *Eva Löfdahl* torsdagen den 3 februari. Utställningen pågår till och med den 1 maj 2011. Om du ännu inte sett utställningen: kom och se den. Har du redan sett den: kom en gång till!

1. Hanna Marlevi-Larsson, Jörgen Larsson och Urban Ursing 2. June Magnusson och Margaretha Lindqvist 3. Bjarne Lilliendahl och Anna Greta Holmbom 4. Lennart Reuterswärd 5. Tomas Lidén och Johan Bohm 6. Maria och Jonas Modig 7. Davor och Jelena Kajfes 8. Anna Oldne och Nadine Eklöf 9. Kersti Schulze, Louise Dyhlén och Therese Dyhlén 10. Birgitta Wikner och Eva Ljungberg 11. Bigert&Bergströms *Spejelaktion I* 12. Överintendent Daniel Birnbaum 13. Eva Löfdahl och vice museichef och utställningens curator Ann-Sofi Noring 14. Iodine Jupiter 15. Bogdan Szyber och Carina Reich verk "Ode till 80talet" med Magnus Karlberg 16. Mercedes Prata.

Foto: Albin Dahlström/Moderna Museet. Assistent: Kersti Wahlén Schulze

På omslaget:
Klara Lidén, *Paralyzed*, 2003,
DVD (färg/ljud) 3:05 min. Moderna Museet

Bulletinen Årgång 53, Nr 2 2011

Ansvarig utgivare: Lena Josefsson
Redaktör: John Peter Nilsson
Biträdande redaktör: Anna Hegnell
Form: BankerWessel, www.bankerwessel.com
För insänt material ansvaras ej
Copyright resp upphovsman
Särskilt tack till Moderna Museet/Bildbyrån

MODERNA MUSEET

Moderna Museets Vänner
Anna Hegnell
Box 163 82
103 27 Stockholm
mmv@modernamuseet.se
Tel 08 5195 44 99
Plusgiro 153065-8
www.modernamuseet.se/mmv
ISSN 1402-8875

Moderna Museets
Vänner

Georg Oddner, *Tvätterskorna, Ubeda, 1970*. © Georg Oddner

Moderna Museet Stockholm

Inbjudan till öppen vernissage *En annan historia*

Välkommen till öppen vernissage fredagen den 15 april
kl 19.30–21.30 – ta med dina vänner!

Moderna Museet hänger om samlingen i tre steg 2011 med fokus på fotografi: *En annan historia*. Nu är del 1 och 2 klara med underrubrikerna *I kamerans våld* och *Se världen!* Kom och se en av Europas bästa samlingar av fotografi.

Introduktion kl 20.00 av Överintendent Daniel Birnbaum.

Entré huvudentrén Exercisplan. Betalbar. Museet i övrigt är stängt. Restaurangen är öppen mellan kl 18–19.30 då museet är stängt och entré till Restaurangen sker endast via altanen mot sjösidan. Restaurangen serverar mat fram till kl 21.00.

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

MODERNA MUSEET

Med stöd av: **Deloitte**

Klara Lidén, *Toujours Être Ailleurs (Always To Be Elsewhere)*, 2010, installation (Serpentine Gallery). © Klara Lidén

Foto: Gautier de Blonde.

Moderna Museet Stockholm

Inbjudan till öppen vernissage *Klara Lidén*

Välkommen till öppen vernissage fredagen den 13 maj
kl 18.00–20.00 – ta med dina vänner!

Överintendent Daniel Birnbaum hälsar välkommen kl 18.30 och intendent John Peter Nilsson ger en introduktion till utställningen.

Betalbar. Restaurangen och museet i övrigt har stängt. Utställningen pågår i Stockholm 14 maj och pågår till den 9 oktober 2011.

Välkomna!
Moderna Museets Vänner
modernamuseet.se/mmv

MODERNA MUSEET

Med stöd av: **VINGE**